

1886

V. Szalay Károly
Haller

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 23. szám.

Péntek, október 9.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Gyöngyök-utca 9. sz.
Ide czimzandók az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyiltérek.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — " "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krétt
Az elarúsító helyeken kaphatók.

NÉP JOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — " "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krétt
Az elarúsító helyeken kaphatók.

Hogy áll a világ.

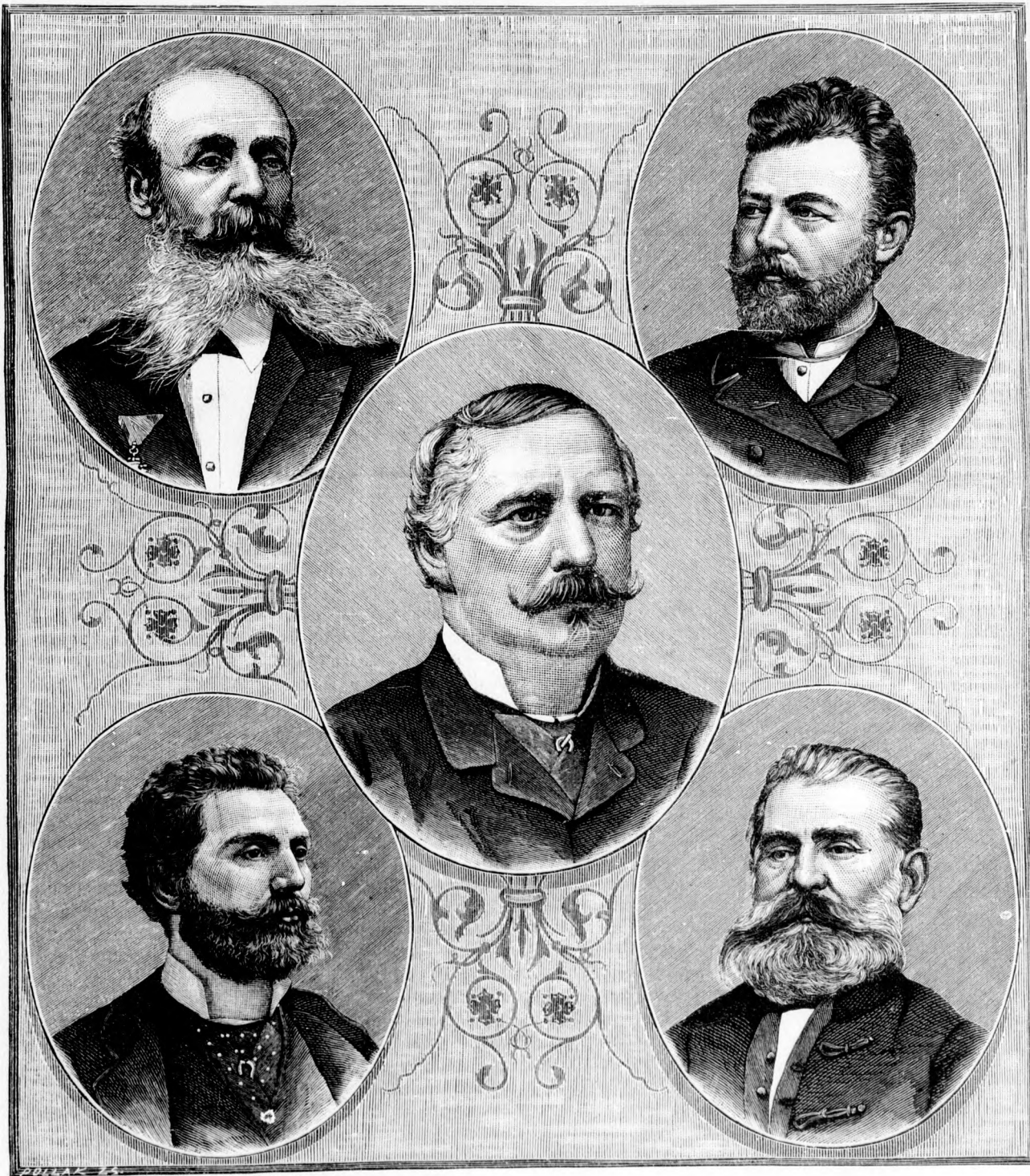
Itthon és másutt. Már szinte unalmassá kezd válni az a ruméliai kérdés, annál inkább is, mert kormányunk magatartása ez ügyben olyan, hogy se meleg, se hideg. Azt gondoltuk, hogy a nagyhatalmak képviselőinek összeülését valamilyen pezsgőbb lesz az egész, s most midőn összeültek s tanácskoztak látjuk, hogy ezek is eredménytelenül szétozolnak. Hallottuk hangoztatni a közös igyekezeteket s egészen megegyező nézeteiket, hogy a békét fenntartsák és a viszálykodó igényeket kielégítsék. Annyi azonban bizonyos, hogy véletlenül összekerülő banditák jobban vannak egymás szándékáról értesülve, mint a diplomaták Konstantinápolyban, azon kormányok pedig, melyek tudják a többi kormányok szándékát, azok titokban örülnek annak, hogy a konferencia pompás alkalmul szolgál arra, hogy minden lappangó eltérés teljes élességgel fog napfényre kerülni. Az alatt míg a nagyhatalmak együtt ülnek, hogy a berlini szerződés foszlányát külön megvédelmezzék, addig a kis államok egymásután intézik rohamukat, és mindegyik kedvéért új részt kell a szerződésből kiszakítani, így a nagyhatalmak helyett elvégzik a földadatot a kis balkáni államok, ha Törökország egészen föl lesz metélve a konferencián, a nagykövetek elégedetten szétozolhatnak. — Ehhez nagy lángész nem kell, s a lángész tulságos áldásával a mi külügyeink, ha mindjárt tiz monoklit tesz is balszemére, nincs el látva, az éppen a monarchiánk baja, hogy válságos időkben nincsen meg a kellő ember, a ki elméjének élével előre törne s irányt adna a lefolyó eseményeknek.

A lutheranusok f. hó 2-án megalakították a fővárosban a „Luther-egyletet“, melynek egyik főczélja a vallásos irodalom felkarolása. Követendő példa ez a társulás terén, vannak ugyan országos katolikus társulatok is, vannak katolikus legényegyletek szép számmal, vannak ily olvasókörök is szerény számmal s éppen az utóbbiakra nézve például szolgáljanak a protestánsok törekvései. Katolikus olvasó körrel minden jóra való községnek birnia kellene, már csak ellensúlyozására is az elzsidósodott kaszinóknak.
Egyike a legfontosabb eseményeknek mindenestetre az, hogy XIII. Leó pápát — a protestáns

Németország kezdeményezése és Spanyolország beleegyezése folytán e két hatalom között főn. forgó vitás Karolina-szigetek kérdésében mint döntő békebírók kérték meg. A zsidó liberális világ nem tud hova lenni a meglepetéstől, hogy most egyszerre igénybe veszik még világi ügyekben is a pápa tekintélyét. Ha e kérdésben ily fordulat nem állott volna be, bizony az egész Karolina-ügy elaludhatott volna éppen ez időkben, midőn minden hatalom virtust keres, a keleti kérdés megoldásának nagy és bonyodalmas műveletében.

a horvátok a bánt tetteleg bántalmazták. A szóbeli injuriák, a káromkodás megtörtént, de a közmondás azt mondja: „ugatás és ordítás nem hallatszik a mennyországba“. Belátja-e már most Tisza Kálmán is, hogy a horvát állapotok tarthatatlanok, hogy a horvát kérdést nem lehet megoldatlanul hagyni, mint nyilt sebet Magyarország testén?

A francziák nagyon meg vannak hőkkenve, azaz jobban mondva, a francia választásoknak eddig ismert eredménye nagy és keserű csalódást képez a köztársasági pártra nézve, de különösen a mérsékelt republikánusokra. Sőt itt-ott az a kérdés is hallatszik: „hány esztendő a francia köztársaság?“ Mert úgy látszik már megunták, nem értik, miért éppen Grévy ur a legnagyobb ur Franciaországban, holott ő is csak — polgár! A mérsékelt köztársaságiak pártja, mely egyedül ítélhető képesnek a köztársaság vezérlésére szerföltött nagy veszteségeket szenvedett, a választások eredménye, ha nem is döntött egészen a köztársaság ellen, mindazt lényegesen megcsökkentette, a mi benne a nyugodt fejlődésnek, az állandó rendnek garanciáját képezhetette. Már a monarchisták magukban is veszedelmes tényezőt fognak képezni az új kamarában, a radikálisokkal együtt minden kormányzást egyszerűen lehetetlenné tehetnek. És ez annyi, mint rövid idő alatt a köztársaságot is bukásába sodorni. Mert, hogy a kormányzati viszonyok ingadozása, az örökös politikai bizonytalanság minő következményeket szülnek, ezt éppen a mostani választások mutatatták meg.

Haller Károly.
Ifj. Teleky Domokos gr.

Bethlen Gábor gróf.

Bartha Miklós.
Kuun Kocsárd gróf.

Az erdélyrészi magyar kultur-egylet vezérférfiai.

Mult számunkban kilátásba helyeztük a horvát-komédia újbóli eljátszását, alig hogy kimondottuk, már is teljesült. Miféle parlament lehet az, a melyről a hivatalos sürgöny azt közli: „a bán nem lett tettelegesen bántalmazva!“ Pedig ily sürgöny jött tegnapelőtt. Khuen-Héderváry gróf horvát bán Magyarország hálájára érdemes a bátor kitartásért, melyet királya és hazája szolgálatában a legveszedelmesebb helyen tanusit. Nyugodtan és fölényvel állja a szertelen támadásokat s veri azokat vissza. A horvát tuzók látván, hogy nem igen boldogulnak a bánnal, botránnyal rontottak neki, személyének. Otromba szavakkal illették, taszigálni akarták, sőt meg akarták verni ott az ülésteremben! Ez ugyan nem sikerült nekik, de hajszálon mult és

Sorainkat már beféjeztük volt, midőn hirtelen az a hír, még pedig most alaposnak tetsző hír jutott el hozzánk, hogy ugy a törökök, mint mink — mobilizálunk. Tehát a balkán események mégis csak éreztetni kezdték visszahatásait Ausztria-Magyarországra és Tisza Kálmán a Bécsből nyert utasítások folytán, habár tudta, hogy nem mond igazat, mégis igazat nem mondott. A mozgósítási hírek a börzén nagy árhanatlást idéztek elő. Nehány nap óta az oszták-magyar hajóraj részleges mozgósításának tervét tárgyalják, s már f. hó 20-án a flotta egy része hadi készülségi állapotban lesz. Hogy mit fognak még velünk csinálni? Nekünk szavunk nincs, csak be kell nyugodnunk a határozatlanba. Ugyan szépen vagyunk.

Előfizetési fölhívás.

Tisztelt olvasóinkat, kik az év utolsó negyedére járó előfizetési pénzt még be nem küldötték, a «Népjog»-ot azonban tovább is járítani óhajtjuk, fölkérjük, hogy megrendeléseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében akadályozva legyünk.

A «Népjog előfizetési ára:
Egész évre **6 frt.**, fél évre **3 frt.**, negyed évre **1 frt 50 kr.**

Az előfizetési pénzek és postautalványok a «Népjog» kiadó hivatalába (Budapest, gyöngygyűjtő-utca 9. szám) küldendők.

A «Népjog» kiadóhivatala.

A talmud a magyar miniszter tanácsban.

Egy évtized óta egész csöndben működik az a bizottság, a mely a polgári törvénykönyvet igyekszik a római jog alapján a haladás értelmében kodifikálni.

Azok a viharok, melyek Magyarországon felett elvonultak már s melyek napjainkban a jog s igazság helyreállítása miatt zúgnak, nyom nélkül maradtak a magyar kodifikációra, annak nyugalmát meg sem ingatva egy pillanatra sem. Mi nekik a nép kívánsága, mi nekik ott a tanácssteremben az a követelmény, hogy hazánkban legyenek végre oly törvények, melyek a nemzeti szellemnek megfelelnek, — ők kodifikálnak a talmud alapján!

A magyar nemzetigeniust a rezulütó institucziók vétetnek a magyar polgári törvény alapjául.

Nem a magyar polgári törvény kodifikáltatik s javítottatik meg, tekintettel az 1848 óta beállott változásokra s megváltozott viszonyokra, hanem igenis a külföldi törvények álczája alatt a magyar nemzetre rádiktálni akarják — a talmudot.

Ezt a felvilágosítást nyertük dr. Teleszky született Jajtelestől, a nem rég megtartott jogász-kongresszuson mondott beszédjéből, a mikor ugyanis azt tárgyalták: «hogy az előre kivett értékek beleszámíttassanak-e a köteles részekbe és mennyiben?»

Ha egy magyar jogász, ki az újabb törvényhozást és újabb instituczióinkat nem részesítette a kellő méltánylásban, most egyszerre belépne jogászaik zavaros körébe, bizony nem tudná, hogy Magyarországon van-e, vagy egy bolondházban.

Verbőczynél biztosítva vannak-e a házastársak, a gyermekek, a rokonok és végrendelő jogai? — Igen! de nem a talmud értelmében, következésképen nem lehet erről szó többé, mert az idők szelleme és a talmud szól a hitelezők és a hitel mellett, a magyar jog azonban védi a családot, — az új, bolondó zsidó-időszellemnél fogva, melyben vagyunk, a magyar polgári jognak semmi joga nincs, nem szabad hogy joga legyen.

Dr. Teleszky alias Jajteles beszéde telve van talmud-fogásokkal s a midőn a talmud morál nem volt elég arra, hogy az ellenzést tökéletesen leküzdje, azt kiáltotta a nemes ur: «Ez a magyar törvényjavaslat álláspontja, melyet a minisztertanács is egyhangulag a sajáténak elfogadott.

Gratulálunk az igazságügyi miniszternek az ő bölcs tanácsaihoz és más bajunk nincs, mint az a kérelem: hogy kodifikáltassa a magyar nemzet részére a talmudot s adjon elénk egy Schulchan Aruchot (terített asztalt).

Úgy sem vagyunk valami nagyon messze ettől, mert a mi törvényeinkben diszlenek halomszámra a talmud-fogások, a mint azt a következő példa is világosan kimutatja:

Egy jómódu nő férjhez megy; a férj bejön a házba, üzletbe s természetesen a család feje lesz, adósságokat csinál, jön

az ekzekúció, elvesz mindent, a nő hasztalanul protestál, megharagszik, megsérti a hivatalos közegeket, becsukatik s mindene a mi az övé, a dob alá, jön Már kérem alásan ez nem magyar szellemű, ez talmud-féletörvény, mely szerint a nő a háztartásban semmi joggal nem bír.

Ha egy zsidó megnősül, akkor elveszi a «Mitgiftet», a hozományt s nem a nőt. Ha hitelre üzletet nyitott, akkor az első, hogy a hozományt bekebelezteti, mert nevének nincs társi joga, tehát e jogot mint hitelező kell elnyernie. Ez talmud-féle eljárás, s most magyar is, a mely már annyi tömördek visszaélést szült.

A zsidónak felesége áru, nem egyenjogított egén. Ha a pénzt az üzlethez adja, nem lehet belőle társ, compagnon, mert ezt a talmud tiltja. Ha jön a krída, akkor a hitelezők mindent elvesznek, mert a nőnek és gyermekeknek nincsenek hitelezői jogai.

Ha egy magyar gyermekeit biztosítani akarja, akkor már a nemzésnél azon kell lennie, hogy a gyermek váltoval jöjjön a világra, melylyel atyját szorítja kötelességeinek teljesítésére; a hitelezőnek nem kell arra nézni: hogy az adósa nő-e s hogy vannak-e gyermekei, ő hitelez az utolsó darabig, ezt kívánja a talmud és az idők szelleme. De a talmud arra is megtanít, hogy miként lehet a hitelezőn tulteni s azért jó lesz a budapesti egyetemen a római jog mellett a talmudot is tanítani. Akárhová tekintünk — ott a zsidó! Tehát csak tovább magyar jogászok, haladjatok a talmud utain. Az öreg Verbőczy tönkre tette Magyarországot, s ti elvezethetitek a magyarokat a szabadság jelvényei alatt Jeruzsálembe, mihelyt a magyar jog Babel tornyát végkép elkészítettétek!

N. U. G.

A párbaj.

Párbaj alatt azt értem, ha két egymásnak tökéletesen megfelelő egén élethalálra küzd.

A római császárok idejében rendezett állatviadalok, melyekben rabszolgák s egyéb elítéltek kényszerítve voltak oroszálókkal, tigrisekkel küzdeni, vagy a spanyol bikaviadalok nem mondhatók párbajoknak.

A párbajt eredetileg a szerelmű dikálta, lándzsát kellett azért törni a lovagoknak s megmutatni, hogy a szerelemre érdemesek. Ámde ez mégis csak harczijáték volt s e mindenesetre tiszta és nemes talajból fejlődött a mostani párbaj, mint az emberi társadalom minden rétegén vajú fekély. Bátran mondhatjuk, hogy a párbaj mai, csaknem mindennapi megjel-nése az oktondiság, az esztelenség, a henczégés legcsunyalabb virága! — Mily természetelleni valami a megsértett becsületet talán egy gyilkosság bűnével ismét helyreállítani akarni! Az élet-halálra vivott párbaj — a becsület helyreállítása céljából az emberi lény által elkövetett tökéletes és utolsó természetellenesség. Hajlamok, érzékek, értelem és ész — mindez fölfordul s csak egy bosszúfélelmelem lesz uralkodóvá, mely sem az állatok világában, sem az emberi lélektanban helyeslő megfajtást nem találhat, mert éppen természetellenes.

A párbajt vívók közönséges verekedők, csakhogy a szántsándékoság s a gyilkolás tudatával gyöngye agyukban, lépnek ki a tere, állami és isteni törvények ellen vétve. Az indulatok rohamos hatalma nem adhat mentegései indokokat; s hogy a párbaj nem istenítélet, azt régen tudjuk, különben ezt már használhatták volna emberölő badjártok meliózésére.

A népek szava e tekintetben tökéletesen egyhangu a törvények szellemével, mert a nép szava az egészleges emberi természetből jövő visszhang. A nép azon kormányt tisztelni tanulja, a mely a párbaj ellen hozott törvényeket szigorral kezeli s nem veszi tekintetbe a párdájózó egyénségeket.

A velünk született ellenszenv az, mely ilykor erőt vesz rajtunk, ha látjuk, hogy egyesek a törvények lábaltiprása mellett dühöngnek az általuk meg nem becsült szerves élet ellen.

Minden szó, a mely a jogosultságot védi, csak súlyosbítja a hazugságot, mert a párbaj egész lényege a gonosz akarat szüleménye, tehát fennen dícsőített jogossága a becsületesség érdekében nem más, mint igazságtalanság, mint elferdítése a legszentebb érületeknek. Az ellenfél le van gyilkolva, jobbulás nem képzelhető, kiengesztelődés lehetetlen, a gyilkosság tehát szándékos volt, öntudattal történt, mert a vivő neki irányozta a fegyvert, célozott is, hogy eltalálja ellenét — a gonosz tett átka, hogy csak gonoszát szül!

Szükségesnek tartottuk ezt előrebocsátani, mielőtt röviden esetelődök azt a kínos szenzációit keltett párbajt, mely e napokban a fővárosban végbement. Malt esütörtökös éjjel Hellner Kálmán, Ráth Károly és Möricz József egy budai mulatság után a hírhedt Ferenczi-kávéházba mentek, a melyben Mihajlovics Miklós honvéd-hadnagy egy tisztviselővel és két katonatiszttel mulatott. Egyszerre csak Hellner

azt mondta két barátjához: „meqlássátok, hogy egy hadnagyt miként pofozok fel“ s erre Mihajlovics felé menve, ezt minden ok nélkül felszólítja, hogy távozzon, s ennek kérdése után, arezul ütötte. Hellnernek tehát célja volt Mihajlovicsot provokálni s arezul ütni. Ebből azután — természetesen csak párbaj lehetett! A párbaj lefolyásánál a való igazság az, hogy Hellner, miután Mihajlovics a harmadik lövést tette, lépte ki a tíz lépést előre s tizenreolez másodpercnyi célzás után ötte le utóbbi.

Ez a párbaj lefolyásának alaki szabályosságát is kétségbe vonja.

A pestvidéki kir. ügyészség, tekintettel arra, hogy Hellner minden ok nélkül, pusztá verekedési viselkedéséből sértette szóval és tettel Mihajlovicsot s tekintettel a párbaj lefolyásának szabálytalanságára, Hellnert letartóztatta s elene nem is párbajért, hanem szándékos emberölésért fog vádat emelni, melynek büntetése nem államfogház, hanem fegyház! Mindenki meg volna elégedve, ha a törvény egész szigora, egész sulya találna a vétkest, s mindenki szívesen látná, ha minden egyes esetben személyre való tekintet nélkül alkalmaznák a törvényt — bizony ha így volna, a párbajok hoválebb megszűnnének mindennapiasok lenni, az elfajzott henczégő ifjonczok bezzeg visszajednének, ha látnák, miként csukják őket fegyházba, pedig így kellene nekik, hadd tanuljanak gyilkolás után rabmunkát végezni!

A. Á.

Ipari fejlődésünk egyik tényezője.

Sokáig tartotta magát a külföldön államunk termelő képességének jellemzésében azon előszere-ttel hangoztatott vélemény, hogy hazánk termelő képessége csak a talaj kihasználásában, az östermelésben nyilvánul, vagy röviden: Magyarország csak agrikultur állam! És ime a folyamatosan levő országos kiállítás megezáfolja az eddigi vélemény s mindenki tisztelettel sorolja az ipari produktivitással is bíró országok közé. Nem akarjuk azokat hosszasan bizonyítgatni, hogy nálunk is éppen oly fejlődési körülmények állanak az iparra nézve, mint más államoknál; bebizonyítottuk, hogy van képességünk az ipari tevékenységre, s még kiüntetjük azt, hogy van piacunk is; a kelet, csupán arról kell gondoskodnunk, vajjon mi által fokozhatjuk és gyorsíthatjuk annak fejlődését?

Első sorban* az iparoktatás által, mely nálunk még nagyon utolsó rendű tanügyi kérdés, pedig költünk a közoktatásra mi is annyit, a mennyit aránylag költethünk más államokhoz képest; azonban az iparoktatás állását még %-ban sem mutathatjuk ki, annyira gyöngye lábón állunk más államokhoz képest. A hol fejlett iparral találkozunk, ott az ipariskolák száma is nagy, s minél régebben látott valamely állam az iparoktatás rendezéséhez — ipari előrehaladottsága annál nagyobb. Látjuk azt Franciaországban, hol az iparoktatást a nagy forradalom kormánya törvényileg rendezte s jelenleg az ipariskolák száma igen nagy; Angliában 1873-ban 1396 ipariskola volt 4092 osztálylyal, 400 vegytani laboratoriummal.

Ámde nálunk ugy is annyiféle az iskola, hogy méltán idegenkedhetik a közönség egy-egy újabb fajtájú felmerülésénél. Van az igaz, de hogy olyan volna, mely az ipart szakszerűleg emelné, egykettőn kívül alig említhető s mégis találkoznunk oly nézetekkel is, mely a jelenleg fennálló ipariskolák megszűnését nemcsak közelállónak tartja, hanem mintegy örül is, mert hát konkurrencziát csinál egy ilyenforma állásu, de tendenciában és szervezetében ellentétes iskolának: a polgári iskolának. Nem akarjuk most ez utóbbi megtámadni, hisz az nagyon szép, ha valaki az általános műveltségért annyira lelkesül, hogy gyermekét hat éven át járattja a polgári iskolába s 18 éves korában kezd a felől gondolkodni, hogy mi is legyen belőle, mely gondolkozási idő alatt katonává érik, besoroztatik, kiszolgálja idejét s lesz belőle: — beamter! No már pedig ez épen nem mozdítja elő mint állampolgár a közvagyonosodást, az ipart — munkássága nem produktív természetű! És a legtöbb esetben ez a nóta vége a polgári iskolai tanulóknál.

Az igaz, hogy alsóbb rangú tisztviselőkre is szükség van, de azt hiszem ilyeket elegendő mennyiségben szolgáltat a gymnasium s reálisokla is, míg a polgári iskolákban tanulók száma, ha megfelelő szervezeti ipariskolába árnának tisztességes munkálkodó anyagot nyerne az ipar a sok tévesztett existencia helyett.

Már most azt kell kérdeznünk: mi is legyen hát az ipariskola célja, szervezete, melyek tantárgyai stb. „Az ipariskola célja elméleti uton oly iparosokat képezni: kik magukat szóban és írásban korrekt kifejezni képesek; üzletüket adminisztrálhassák, helyes számítással ez az iparanyagok ismerete mellett realis költségvetést képesek legyenek szerkeszteni; a munka értékét ismerjék, a hazai földrajzot, különösen egyes vidékek termelési és forgalmi viszonyait, az általános földrajzot szűk keretben tartva, tekintettel a hazába jövő s innen kifelé szállított iparkészítményekre és iparanyagokra. A hazai történetet művelődés történeti átnézettel bírják, mindenütt figyelemmel kísérve az ipar felődését. Polgári jogukat s az ipar rendezése érdekében hozott törvényeket és iparhatóságokat ismerjék meg. A természettanból annyit, melyeket az emberi ész az ipar szolgáltatába hajtott. A rajzra a legnagyobb súly fekte-

tendő, mert ha ez uton az iparos tanuló az iskolában szép formákat ismer meg, akkor megvan teremtve az alap, melyen később újat és talán szebbet, de mindenesetre kelendőbbet fog produkálni — mert az iparban is az újdonszerű válik divattá s ad új lökést a meglapsult forgalomnak. Ez az ipari fejlődés alapfeltétele.

Mi nem vagyunk ellenségei a polgári iskolának, hiszen az ipariskola sem más, mint polgári iskola a szakérdekek szolgálatában, mert az bebizonyított tény, hogy a polgárság óriásilag túlnyomó száma iparosokból áll. Pedig soha sem volt divatosabb a lakosság kasztok szerinti osztályozása, mint ma, midőn külön nemzeti hivatást és dicsőséget tulajdonítanak a gentrynek, míg más oldalról erősen hangsúlyozzák a magyar közeposztály fejlesztését. Beksich Gusztáv az ügyvédet, orvost, s minden szellemi munka után élő embert is a polgárok közé számítja, míg a vidéki közönség a tisztviselőt, ügyvédet, orvost úrnak s csak az iparost s kereskedőt polgárnak. Nézetünk szerint a legszebb, legtisztább, az emberméltóság magas színvonalának legmegfelelőbb nézet a Kosuth Lajosé, ki azt mondja, hogy nincs felső, középső és alsó osztály, minden foglalkozásnak egyenlően azzá tesz minden lakost, a mi: polgárrá, egyenlő jogokkal és kötelességekkel.

Legyenek ez osztályozások helyesek vagy nem, ez nem alterálja a mi iparunkat és iparosainkat. Ma napság a czim és kategoria nem képvisel értéket, nálunk az a fő, hogy keressünk és leljünk eszközöket, melyek segítségével iparunkat versenyképpé tegyük, vagy legalább olyaná, hogy a hazai szükségletet elégítse ki, mit ipari szakoktatás nélkül nem érhetünk el, miért is az ipari szakoktatás ipari fejlődésünk egyik tényezője.

K. L.

H I R E K.

Téli kert a városligetben. Az országos kiállítás utolsó hónapjában mindinkább föl fog merülni a kérdés: mi történjék a kiállítás állandó épületeivel? Hoitsy Pál orsz. képviselő a fővárosi tanácshoz intézett beadványában azt ajánlja, hogy az iparszarnok, az artézi kút vizének felhasználásával, téli kertté alakítsák át. Az iparszarnok ugy van építve, mondja indítványozó, hogy kevés átalakítással egy téli kert szükségletének meg fog felelni. Üveggel kell borítani a tetőt, üveggel helyettesíteni a kelet és dél felőli falakat; ennyi körülbelül az egész. A természet maga pazar bőkezűséggel gondoskodott rólunk, hogy egy téli kertet oly olcsón tudjunk fenntartani, mint a hogy azt a világ egy nagy városa sem tehetné. Rendelkezésünkre áll a főváros tulajdonát képező artézi kut, a maga 72 fokos vizével. Ennek a viznek csak igen kicsi része lesz felhasználva a nádorszigeti fürdő 36 kádjában, és a kicsinyben való elszállítással. A túlnyomóan nagyobb rész elfoly a Dunába — elhasználatlanul. Az a fölösleges, melyet a Dunába bocsátunk, néhány ezer forintba kerülő csövön az iparszarnok belsejébe vezethető s elegendő lesz az egész helyiséget kifűteni s hőmérsékét olyan fokra emelni, a mely egy téli kertnek megfelel. És virulásra bírhatjuk a délszaki pálmát, üde zölden tarthatjuk klímánk növényeit télen is, virágokat fakaszthatunk a rózsákat farsang tájában, s egy mondhatatlanul kies paradicsomot teremthetünk a főváros közönségének. — A mi különösen a más oldalról megpendített eszmét, t. i. az állandó kiállítást illeti, az a téli kertnek megvalósítása által korántsem volna elejtve, mert eféle kiállításoknak keresve sem lehetne szebb és alkalmasabb helyiséget találni, mint egy pompás, üde oázist, a mivé a városliget kellő közepében a téli kert lenni hivatva van.

A vértanuk emlékezete. A fővárosi iparosok, mint mindig, ugy az idén is, kegyelettel ülték meg október hatodikát az Ozinger-féle József-köri vendéglő termeiben. Az ünnepélyre Petri Mór irt költeményt, melyet nagy tetszéssel szavaltak el.

Harminczöt millió — füstre. Nagy összeg az: harminczöt millió, s annál nagyobbnak fog tetszeni, ha hozzáteszszük, hogy ez füstre ment a folyó év első hat hónapja alatt. Januártól július 1-jeig dohányért és szivarokért 34.779,636 millió forintot vett be az állam s ha veszzük, hogy a félévre 182 nap esik, akkor a kincstár naponta 106,591 frt 40¹/₂ krajczárt vett be elfűtött dohányárúért. E számot a «tobák» nem igen alterálja, s ugy látszik, hogy a burnótozók száma csökkenőben van, mert a «tobák»-ból 38,086 kilóval adtak el kevesebbet, mint a tavalyi első félévben.

Zsidó mészárosok. Kassáról írják: Daczára annak, hogy a keresztény mészárosok tisztán kezelt hullal kielégíteni képesek a fogyasztókat, mégis a közönség a zsidóhoz fut, mert ott a húst 2 krajczárral olcsóbban adják. Szeptember 26-án egy ily husvágó sakternál, ugy hívják, hogy Czinner Náthán, ismételten adtak el bízós és férges húst, ez, mondjuk, ismételten történt, s mégis — a zsidót nem birságozzák meg. Miért? mert ő a

választott néphez tartozik. Ez adhat el bűdös húst, tele undoros férgekkel, a gojinnak — s aztán csodálkozunk még a nagy halandóságon.

Ötszáz forintért — katolikus lesz. Lapunk egyik barátjától kaptuk a következő sorokat: «Régibb papirosaimban keresgélve, a «Veszprémi független hírlap» egyik mult évi száma is véletlenül kezeimbe került. Nem volt valami érdekes szám s már el is akartam dobni, midőn a hirdetések rovatában a következő kínálatot olvastam: — 500 forint jutalék mellett óhajtaná egy veszprémi csapos-iparos a római katolikus hitre áttérni, három fiúgyermekével együtt, — bővebb felvilágosítást ad a kijadóhivatal. (T. i. a «Veszpr. füg. hírlap»-é.) — Én már most csak arra volnék kíváncsi, hogy találkozott-e valaki, a ki annak a csapos-iparosnak megadta az 500 frt jutalékot?» — Bizony mi nem mondhatjuk meg, de hogy ily eset érdekes, ez tény, s azért nem akartuk olvasóinktól megvonni.

A Gabella. A „Westung. Grenzbote“ azt írja, hogy a gabellát, azaz a sakteradót Galanthán is ép ugy, mint több helységben a keresztényektől is beszedik. „Izrael kiválasztott népe jönnek látta a magyar országgyűlés határozata s királyi szentesítés nélkül új fogyasztási adót kivetni — a keresztényekre. Pozsony megye Galantha községében rég divik már az a szokás, hogy minden levágandó marhát nemcsak az állatorvos, hanem a sakter is megvizsgál, s ha ez utóbbi ezt kösernek találja, az illető mészárosról sakterdíjat és ezenfelül az állat bizonyos részeit, a nyelvet, a tüdőt s szívet követeli. Ámde ezzel ma már nem elégednek meg a galanthai sakterek, hanem követelik, hogy minden levágott marháért két forintot fizessen az illető mészáros s azonfelül adja meg az említett részeket, melyek ismét 2—3 frtot képviselnek. Ezen visszaélés ellen föl talált szólalni a közgyűlésen egy ügyvéd, ámde szörnyen leszavazták a szentségtelent. Az ügyvéd jelentést tett a megyéhez. Ideje volna már egyszer a zsidó önkénynek véget vetni!

Az Engel zsidó telke. Miskolczon laktanyát épít Borsodmegye a várossal együtt, és e célra szükségessé lett egy teleknek kisajátítása. Midőn Engel zsidó ezt megtudta, fölébredett benne az élelmesség s a kapzsiság s nem sokat gondolt azzal, hogy az ő telkét is kiszemlélték volt nevezett célra hanem épített erre egy lakházat spekulálva, hogy majd jó pénzen megváltják tőle. Mielőtt a háza készen lett volna, megmondották neki, hogy ne folytassa az építést, mert telkét kisaátítják. De mi a zsidónak törvény vagy rendelet? Ó bizony elkészítette a házat s fedél alá is hozta; most pedig 58,000 forintot követel a telekért az esetben, ha csakugyan ki akarák azt sajátítani. Picegepóresz.

Tornóczvidéki hírek. Levelezőnk írja Tornóczról: Vág-Sellyén szeptember 30-án délelőtt tüz ütött ki, mely azzal végezte romboló műveit, hogy 13 házat több melléképülettel együtt elhamvasztott. Ugyanazon nap éjjelén 12 óra körül Mocsokon is két ház lett a tűz martalékává, mely alkalommal az ott állomásozó dragonyosoknak tűz-től megriadt két lova elfutott s mindeddig meg nem találtatott. — A magyarorsodás szép jele a következő: A multkor a tornóci állomás rakár-helyiségében a többek között Ürményről Budapestre szállított csomagon ez a diszes czim volt olvasható: „An hochgeboren Herrn Grafen Emerich Hunyady, Sándorgasse Budapest“. Hát bizony fureszaságos Bach-Schmerling-téle germanizáció korszakából hátramaradt német titulus engem mélyen elszomorított. Bizony szomorú dolog is!

Magyar tudósok Szalonikiban. Mielőtt a diplomácia megtartotta volna bevonulását Szalonikiba, bevonult oda a magyar tudomány. A fővárosi muzeum tudósa dr. Réthy László Keletre utazott három társával, hogy tanulmányokat tegyen Réthy szerencsésen érkezett Szalonikiba s onnét Aradon lakó rokonainak érdekes levelet irt, melyből közöljük a következőket: „Társaságunk szerencsésen ide érkezett, átszenvedve a hajókra most vetni szokott négy napi vesztegzárt. Szaloniki nagy török város, melyben 10,000 mohamedán és 60,000 zsidó lakik. Görög templomokból átalakított mecsetek, nagy temetők, tízféle nyelvű vásáros nép, római és bizanci régiségek e város nevezetességei. Itt már benne vagyunk a „Kelet“-ben. Innen Üskübbe megyünk, honnan kirándulunk Prizrendbe, aztán Nisben szerb területre lépünk. „Nisből Konstantinápolyba utazunk“. Az expedíció feljegyezte tapasztalatait, melyeknek kereskedelmi miniszterünk hasznát akarja venni.

VIDÉK.

Uj-Pest, október 7-én.

Nem nagyon tetszett az újpesti «oráságoknak» a multkori levelem s éppen azért nagyon örülhet velem együtt a «Népjog» is. Már ha a multkori nem tetszett, úgy azt hiszem, hogy a mait sem igen fogják guszálni. Uj-Pestnek, az ottani zsidók dédelgetett «Neu-Pest»-je, a vácsi-úttal közvetlen összeköttetése van a fővárossal. Be lehet még

menni Budapestre a gőzhajóval, lóvonatúval s az osztrák-magyar államvasút csaknem óránként közlekedő vonataival. Csodálatosnak fog tetszeni, hogy Uj-Pest belügyeiről, noha oly közel van a fővároshoz, csak igen keveset tudnak, vagy talán éppen a mindennapi érintkezés folytán van ez így. A fővárosi ember hajaszála égnek mered, ha néha-néha hallja elbeszélni az újpesti ziláltságok történetét. A lakosságban, azt eltagadni nem lehet, meg van a gyökeres változás utáni vágy, s Uhlarikot, a ki a németnek oly hű szószólója, mint birót minden áron meg akarja bukztatni. A zsidók persze ő hozzá tartanak s ez sokat akar jelenteni, Uhlarik jól meg tudja becsülni a zsidókat, az szent s bizton bízik abban, hogy ezek őt el nem hagyják a szenvedés óráiban. Legközelebb biróválasztás lévén, az ellenpárt, a magyar párt, Zlinszky Károly budapesti rendőrfogalmazót akarja biróvá tenni, de van ezenkívül oly párt is, a mely erőnek erejével egy Heisz Károlyt akar a bírósági méltósággal megtisztelni, kinek némely ember szemében az a főerde, hogy magyarúl nem tud, még kenyeret kérni sem. Mert nem kell gondolni, hogy a zsidókon kívül németeskedő más elemek ne volnának Uj-Pesten, — bizony a sok zagyvalékban megszülemlenek ily csodabogarak is. No majd meglátjuk, mi lesz mindennek a vége. Annak híre is jár, hogy többen folyamodták a miniszteriumhoz, hogy Uj-Pestet épp úgy, mint annak idején Kóbányát, csatolják a fővároshoz.

Biztos választ, úgy látszik, nem kaptak eddig, a dolog ismét elaludt; pedig ez éppen oly jogos volna, mert Uj-Pest nincsen messzebb a fővárostól, mint Kóbánya, ellenkezőleg összeköttetési sokkal többfélék.

Már most, hogy hosszadalmassá ne váljék levelem, csak hadd említsem még meg, hogy a zsidók végre szép templit építenek maguknak Uj-Pesten; tegnap, 6-án tették le a zsinagóga alapkövét. A rituális komédiánál a hitközség elnökén, Friedmann Ármionon kívül, jelen volt természetesen Uhlarik biró úr, Beniczky jegyző és Mady Lajos református pap. Szép trifolium ügy-e bár? No meg díkezióztak is ezek az urak. Az alapköbe berakták: az «Egyetértés», «Budapesti Hírlap», «Pester Lloyd» és «N. Pester Journal» egy-egy példányát; ekként tisztelve meg a hírlapokat, melyek buzgóan védik az újpesti zsidók dolgait.

Különben valami nagyobb formájú esemény nem adta magát elő; mert az, hogy egy jól szervezett tolvaj-banda éjjelenként más-más háznál visz el csirkéket s egyéb szárnyas állatokat, bizony nem érdemes a megemlítésre sem, különösen a mikor a község dolgai olyan kuszáltak és ziláltak, hogy oda erős vaskéz kell, hogy rend legyen valahára.

Talán mégis csak meg lesz valahára. Adja Isten. M. A. V.

Ipolság, október 6-án.

A kegyelet és Magyarország bitoros hercegprimása ünnepélyes alakban áldozott mai napon Szondy György, Drégely hős védője emlékének.

A nagy műziséssel s a bitoros főpásztor bőkezűségével épült Szondy-kápolna ma szenteltetett fel.

A megye minden vidékéről összesereglett nagyszámú és diszes közönség reggeli 8 órakor a megye közszereteti főispánjának, Majthényi László bárónak vezetése mellett és sietett köszönetét nyilvánítani a bitoros főpásztornak, hogy a felszentelést gyengélkedő egészsége daczára személyesen fogadtatott.

A főispán környezve a nagybárá szintén diszmagyarba öltözött honti birtokosok, tisztviselők és a Szondy-emlék végrehajtó bizottságának tagjai által, a következő beszéddel üdvözölte a hercegprimást:

Főmagasságu bibornok-érsek hercegprimás, kegyelmes uram! Értékes kincset rejt a föld magában, de nemes ténnél is drágábbak, még értékebbek halottjaink. És miként azok a földszinre hozva az anyagi élvek tényezői lesznek, ugy a honfui erély, melynek fénykőre halottainkat övedzi, az élők lelkesültségével válik egy virágzó szellemi tenyészet forrásává. A haza, vallás és Drégely hős védőjét új életre ébreszteni nem lehet, de az által, hogy főmagasságod fenkölt hazafias szelleme és páratlan műzisése, az elvérzett hősnek emléket állított; új életre ébresztette a bajnok szellemét, hogy keletkezzék hosszú sora azoknak, kik lelkesülni készek a hősnek dicső példáján. Eddig a történet Szondy Györgyről irt, róla szolt a költők dala: ezentul két név egybeforrva fog hanzsani az élők és utódok ajkairól: Szondy György, a hős és Simor Jánosé, a magasatos lelkű bibornok egyháznagyé, ki a műzítés remekében Szondy Györgynek emléket állított, de az egyszersmind hirdetni fogja az ő dicsőségét. Eminenciád midőn gyengélkedése daczára saját személyében teljesíti az emlékkápolna felszentelését, mindnyájunk óhaját és reményét jutattja teljesedésbe, és az ünnepélyt ünnepé fokozza, melynek emléke sokáig fogja rezgésben tartani a mély és hódolatteljes hálát. Fogadjá kegyesen ennek kifejezését, melyhez csak azon óhajunk csat-

lakozik, hogy főmagasságot a mindenható sokáig és szerencsésen éltesse.

A hercegprimás kellemesen érintve a gyönyörű üdvözlét által, válaszában örömet fejez ki a honfiai kegyelet ezen tanúsága s a felett, hogy Szondy György emléke hirdetni fogja a jutalmat, a király iránti hűség és a hazaszeretben buzgólkodóknak.

Ezután a hercegprimás az ünneplő közönség által díszes fogatokon kísérve, Drégely-Palánktól nyugatra fekvő dombra, az emlékkápolnához felvonult, hol a szomszéd községekből egyházi lobogók és lelkesedő papság vezetése alatt körmenetben megjelent ezernyi és ezernyi nép, hódolatteljes tisztelettel üdvözölte őt. Kezdetét vette az egyházi szertartás, vagyis a fölszentelés. A fényes egyházi segédleten kívül, hölgy- és uri közönségből, tér-szűke miatt, csak mintegy kétszáz foglalkozhatott helyet a kápolnában. Szertartás előtt a biboros főpap szót emelt. Drégelyvár keletkezésének és elstének történetével vezette be szent beszédjét; keresetlen, de megható szavakkal vázolta Szondy hős tetteit, s elemezte a követésre méltó példát, melyet eme honti hős, a király iránti hűség és a haza iránti szeretet által vezérelve, minden igaz honfinak örökségül hagyott. Majd rámutatva a kápolnában elhelyezett s ez alkalommal szintén fölszentelt Szondy emlék zászlóra méltatta a hercegprimás ezen honleányi lelkesedést, mely a magasztos jelvény felállításában nyilvánult; mely jelvény a kegyelet mellett magában foglalja egyszersmind évezredes dicsőségünket és szenvedésünket.

Ezután az első vörnellküli áldozatot mutatta be az urnak a hercegprimás s a szertartást a kápolnában kívül példás rendben sorakozott ezernyi ajtatos hívő egyházi éneke kísérte.

A mise után ő eminenciája üdvözölte a Coburg Lujza hercegnőt, mint zászlóányát helyettesítő báró Majthényi Lászlónét, a főispán nejét s a közönség ezerszeres élénzésétől kísérve visszakoctozott drégelypalánki szállására, a hol a főispán a Szondy-emlék bizottsága által környezve, ismételtlen megköszönte a bitornoknak eljárását. A bibornok látható megindulással ölelte magához a főispánt és megcsókolta őt.

A bibornok ezután szívélyesen elbucszott báró Majthényi Lászlónétól, ki az ünnepélyen részt vett, koszorus leányok s honti hölgyekkel Simonyi Rezső drégelypalánki eszperes plébános és kanonok vendégszerető házában volt megszállva.

Ezzel befejezést nyert az egyházi ünnepély, mely a bibornok gyöngéledő állapota és a változó időjárásra való tekintetből, nagyobb szabást nem nyerhetett; de a melyet legközelebb követni fog a honti kaszinó által rendezendő világi ünnep, a midőn a Szondy-emlék körül fáradhatlanul buzgólkodott alispánunk Pongrácz Lajos történeti munkája a diszközgyűlésen felolvastatik.

A példás rendet mi sem zavarta meg, mi sem hiányzott az összhangból, mely a napot ünneppé varázsolta, nem tett hatást még azon néhány ur távolmaradása sem, kik előtt fontosabbak némely politikai differenciák, mint a hazafiai kegyelet s a főpásztor iránti tisztelet kifejezésének alkalmi, a melyet a jelen esetben még arra is felhasználhat az ezekre menő közönség, hogy főispánunk és neje irányában, tüntetésszerű módon nyílvánított ragaszkodását, illetőleg tiszteletét.

A KIÁLLÍTÁSBÓL.

Lovak.

(Kiállítás-i tárcza.)

Fényes lóársaság áll együtt a kiállításban. Csupa tűz, csupa fény valamennyi ló s nem is lehet csodálni, hogy nagy érdeklődéssel nézi a közönség a sűrűen álló lovakat. Sok látogatójuk akad, s most ők képezik a kiállítás vonzóerejét. Nagyobbára a főuri világ tagjai sereglének köréjük, kik gyönyörködve nézik a kitünő állatokat a sport szempontjából, míg a gazdaközönség csak azt mérlegeli, hogy milyen hasznot hajt ez vagy amaz. A hölgyek közül a lányok nem igen érdeklődnek irántuk, de az asszonyok annál inkább. Szóval a lovak látogatói méltók a fényes lóársasághoz.

De a kiállított lovak nem mind egyenlők. Van ott fejedelmi származású telivér, közepes sorsu keresztelés és jó igavonó. A három osztályt a világért sem keverték volna össze. Fel vannak osztva, számozva, osztályozva, külön istállóban a lónemesek, a lópolgárok, a lódemokraták. Mindegyik istálló lombokkal és galyakkal ékes, mindegyik jászol draperiától díszlik. Szóval nagy ott a pompa, nagy a fény.

A bizottság a nemes állatokat három osztályba sorozta. Az elsőbe tartoznak ama ménesek kollektív kiállításai, a melyeknek tulajdonosai külön keretben akarják bemutatni állataikat. Ez az osztály a leggazdagabb. Három istállót foglal el 373 lóval. Első helyen enlütendő a király ő felisége lipizzai és kladrubi magánménese 10 lóval.

Ő felségének ezen két ménese nagy befolyást gyakorolt az országos lótenyésztésre, mert innen számos törzsmén került a mezőhegyesi állami ménesbe. Mindegyik méné mellett két fekete sárga ruhás diszlakáj van kirendelve, a kik gondosan teljesítik szolgálatukat mellettük éjjel-nappal. Míg a lóarság álmorra hajtja le szemét, mellette virraszt a lakáj és hosszú vesszővel kergeti el róla a szemtelen legyet. Ezek a lovak valóságos fejedelmek a kiállításnak. Mellettük mint zászlós urak szerepelnek a magyar és osztrák állami lótenyésztő-intézetek kollektív kiállításai. Ezek az intézetek képezik lótenyésztésünk eddigi haladásának és felvirágzásának alapforrását. Minden fajtából, minden törzsből egy-egy törzsmént és 2-2 törzskanczát állítottak ki. Ezek a lovak vannak az első istállóban. A másodikban a magasabb angol véru magánménesek gyűjteményes kiállítása jutott, míg a harmadikban a főurak méneseit mutatják be. Koburg Fülöp hg., Festetics Tasziló gr., Andrássy Gyula gr., Károlyi Gyula gr., Metternich hgné, Szapáry Gyula gr., Zichy Nándor gr. stb. pompás és nagy értékű állatokat állítottak ki. A Magyarországon levő 100 ménes közül képviselve van 36, a mi ugyan csak szép szám.

A második csoportba ama kisebb tenyésztők lovai jutottak, kik néhány kancza után nem ménesben, hanem gazdaságilag tenyésztenek. Itt mindössze csak 110 ló van.

Annál népesebb a harmadik csoport, a közép lónemesesség osztálya. Ezeket a lótenyész-bizottságok mutatták be a különböző megyékből, összesen 21 vármegye van képviselve 366 lóval. Hogy a többi megye nem jelent meg, nem azt bizonyítja, hogy ott nincs ló, hanem azt, hogy ott igen sok ló van.

Nem akarjuk itt a kiállított lovakat érdemük és rangjuk szerint osztályozni, megteszik azt mások, a kik a lóarisztokrátiában otthonosabbak. A tárczaíró inkább csak a gebéket ismeri, mert ezek többet beszélgetnek magukról, és mint demokrata ember jobban is vonzódik hozzájuk, már csak azért is, mert ezeket jobban ki lehet figurázni. Adja isten, hogy a jelen tárlatnak oly nagy haszna legyen, hogy a jövőben ne figurázhassunk ki egy lovat se, vagyis nemesedjék meg minden ló annyira, hogy vesszenek ki a — gebék.

Akkor Hermann Ottó is megpihenhet babérait s legfeljebb azon fogja törni az esztét, minő érdekes volna a gebékből kiállítását rendezni!

A lenne ám aztán a kuriozum!

N—ó—é.

SZÍNHÁZ és MŰVÉSZET.

A temesvári színház megnyitása.

Mult számunkban hoztuk a Jókai Mór által írt prólógot, melylyel október 3-án a temesvári első téli magyar színház meg lett nyitva.

Nem új színház, de azért úgy üdvözöljük a magyar kultúra nevében, mint egy új magyar Thalia-templom megnyitását. Sőt lelkesebben, mint sok új színház fölavatását. Mert a temesvári színház eddig a német muzsát uralta, a magyar csak vendégnek járt bele nagy ritkán; akkor is — mivel előtte német már leszedte a jövedelem tejfölt — meg kellett elégednie a savóval. Most pedig gazdaként lépett be a német szö uralta fényes csarnokba a magyar Thalia; belépett nem tolatkodva, erőszakkal, hanem Temesvár németajku, de magyarosodó és magyar érzésű dérek polgárságának hívására s belépett hódítólag, diadalal, — koszorus költők hatalmas támogató karjain!

1885. október 3-ika nevezetes dátumot képez a magyar színészet történetében. A mit a pillanat lelkesítő hatása alatt a villamos sodrony szárnyaira bocsátottam, azt most, két nap múlva lehigadva is ismételhetem: „A temesvári első magyar téli szízen beköszöntése valódi nemzeti ünneppé vált. Azzá tette Temesvár polgárságának lelkesedése, a miben az őszinteséget lehetetlen volt föl nem ismerni. Nem egyszerű örömmilyánítás volt az, hanem hatalmas tüntetés, a melyben Temesvár hazafias lakossága, törvényhatósága és társadalma azt kiáltá a magyar nemzetnek:

„A tied vagyok! A szívem érzése, lelkem gondolkozása magyar már, és akarok lenni nyelvemben is!

És ki kételkedhetnék annak az őszinteségében annál a polgárságnál, a mely kibototta a betolakodó Schulvereint, behozta iskoláiba a magyar oktatási nyelvet, megteremtette a magyar nyelv terjesztéséért egyesületet már előbb. Most mindzekre föltette a koronát azzal, hogy színházából elbocsátotta a német Thaliát és bevezette oda urnak a magyart...

A megnyitó ünnepély művészi tekintetben is

kitünően sikerült. Gerőfi remekül szavalta a Jókai prólógját; az allegoria Molnár György mesterkezére vallott s a „Leánykérő“ kis népszínmű meg a „Donna Juannita“ egy felvonásának előadása nagy precizitással és zajos tapsok közt folyt le. Sok tapsot arattak Gerőfiné, Erdélyi Marietta s Kiss Mihály népszínműénekes; Gerőfit és Molnárt pedig zajosan bívta ki a közönség.

A bankett méltó kiegészítése volt a szép ünnepélynek: emelkedett hangulatú, majd vidám és zajos, mint a hogy egy igazi örömmünnephez illik.

A vendégek oly szíves fogadtatásban és figyelmes bánásmódban részesültek, hogy mindig kedvesen fognak visszaemlékezni a Temesvárott eltöltött szép napokra.

Azt az édes, megnyugtató hitet hoztuk onnan keblünkben magunkkal: hogy a magyar színészet ágya ott jól meg van vetve a sikerült kezdettel. Az állandóság biztosítéka most már a folytatástól függ.

Nem titkoljuk, a mint hogy nem titkolják a temesváriak sem, hogy az út, a mely a temesvári magyar színészet állandósításához vezet, göröngyös s még sokáig kitartó munkára lesz szükség, még a biztos révpártot elérni lehet. De a munka folytatása már mégis könnyebb, mint a kezdete volt.

A cél elérésének kétségkívül első és legfőbb faktora maga a magyar szintársulat. Ennek vezetője és tagjai egy percze se feledjék, hogy ők nagy misszióra hivatvák. Ebben ők az uttörők és nehéz, de szép földadatukat csak úgy oldhatják meg sikerrel, ha mintaszerűek lesznek a színpadon és az életben egyaránt. Ne feledjük Jókai szavait: hogy mi magyarok, az ő barátai, leszünk a legszigorúbb kritikusaik s hogy a mint munkájukat végzik, a szerint emeljük a dicsőség talapzatára, vagy a tarpéji sziklára!...

A mint a nemzet szemé rajtuk lesz, úgy kísérelje áldás és szerencse uttörő működésüket.

Sz. H.

— **Magyar művész Jamaikában.** Scheiner Lajos budapesti zongoraművész jelenleg Jamaikában van s ottani első felléptéről a „Daily Gleaner“ nagy elismeréssel nyilatkozik. A többi közt így ír: Scheiner ur föltűnő mulja mindama művészetet, kik eddig nálunk vendégszerepeltek és nagy mestere, Liszt Ferencz nevének csak tiszteletet szerez.

A TÖRVÉNYHÁZBÓL.

Egy el nem fogadott párbaj. A vámosmikolai kir. járásbíró előtt m. é. szeptember 29-én szükségessé vált Zabreczky Rezső ügyvédet és kliensét, kihágó magaviseletök folytán a terem-ből eltávolítani. Ez alkalommal Kallós János ügyvéd azt a megjegyzést tette, hogy ő éppen föl akarta kérni a bírót, hogy a kihágókkal szemben tegyen valamit, mert úgy látszik, hogy részegek is vannak köztük. Zabreczky ezt hallotta s ezért Kallóst párbajra hívta ki. Kallós erre kinyilatkozta, hogy ő a részegek alatt nem érthette Zabreczkyt, mert ez nem volt az. Kallós segédei ezzel az ügyet befejeztetnek tartották. Más napra azonban Kallós egy levelet kapott Zabreczky segédeitől, a melyben ezek fölszólítják, hogy nevezze meg segédeit, mire Kallós azt felelte, hogy segédei a magok dolgát már elvégezték. Zabreczky erre f. é. január 5-én a következőt tette hirlapilag közre: «Kijelentem, hogy Kallós János, vámosmikolai ügyvéd, mint olyan embert, ki más sérteni szándékosan tud, de a sértésekért elégtételt adni nem akar: nyomorult, gyáva embernek tartom s mint ilyent a közvélemény megvetésének adom át; egyszersmind kijelentem, hogy a rajtam elkövetett sértésekért csak kutyakorbács-csal fogok magamnak elégtételt venni. Zabreczky Rezső, ügyvéd.» — Kallós erre Zabreczkyt a sajtóvétség, rágalmazás és becsületsértés miatt följelentette a sajtóbírósnágnál. A védők — Kallós János panaszos képviselője Polonyi Géza, vádlotté Komjáthy Béla — között felmerült rövid vita után, az esküdtsek visszavonult s félőráig tartó tanácskozás után meghozta a verdiktet, mely szerint Zabreczkyt becsületsértés vétségében vétkesnek deklarálták. A sajtóbírószabreczky Rezső ügyvédet a btk. 260. §-ába ütköző becsületsértés vétsége miatt 8 napi fogház és 25 firt pénzbüntetésre ítélte el; a mi ellen Komjáthy ügyvéd azonnal semmisségi panaszt jelentett be.

Sajtóvétség. Kompolthy Tivadart, a veszprémi Független Hirlap szerkesztőjét, a miért lapjában, a nélkül, hogy kauzálja lett volna, politikai cikkeket közölt, a veszprémi törvényszék egy havi fogházra ítélte. A kir. tábla ma helyben hagyta ezt az ítéletet.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

KÖZGAZDASÁG.

A nemzetközi gazdasági kongresszus alkalmából.

Budapest, okt. 7.

Magyarország legnevesebb, legtekintélyesebb gazdasági kongresszusra gyűltek össze, hogy vállalva a külföldi gazdasági tanácskozzanak azon bajok felett, a mik ugy nálunk, mint az idegen országokban is oly általánosan föllépett mezőgazdasági válságot előidézték s megbeszéljék azokat a módokat, a mikkel a bajokon segíteni lehetne.

Üdvözljük őket ebben a közhasznú törekvésükben. Mert kivált nálunk ma még mindig a mezőgazdaság a nemzetgazdaság alapja, az képezi a lakosság túlnyomó részének foglalkozását, megélhetésének egyéni és családi boldogulásának forrását, s az az osztály, a mely a mezőgazdasággal foglalkozik a nemzetnek legnemesebb, mert föntartó, életadó organizmusa, a melynek istápoása tehát s bajainak, veszélyeinek elhárítása nemzeti érdek és kötelesség; s gazdáink midőn ügyeik javításán törik elméjüket, nemcsak önmaguknak hanem a magyar államnak s a nemzetnek tesznek szolgálatot, annál nagyobb, mert a jelenlegi kormány nem képes életrevaló eszméket a valóság terére hozni.

Természetes, hogy a gazdasági kongresszus csak eszmecsere, a baj megállapítására s az általa óhajtott javítási iránynak megjelölésére van hivatva; s kérdéses, mert nem vagyunk meggyőződve, hogy az a nagy tekintély, suly és befolyás, a melylyel gazdáink a törvényhozásra bírhatnának s egyáltalán a közélet összes tényező hatalmaira bírnak, nálunk a mostani kormánnyal szemben elegendő erős-e, hogy biztosítja-e ama nagy tekintély, suly és befolyás a kongresszusilag kimondott véleménynek s kívánalmaknak tekintetbevételét? Arról igen is meg vagyunk győződve, hogy ez a kongresszus a benne egyesült intelligens és gyakorlati észjárás eredményeképpen a baj diagnózisát helyesen fogja megállapítani, orvoslásul pedig a teoriák sutbalökésével csak olyan módokat jelöl ki, a melyek megvalósíthatók.

Mezőgazdaságunknak nagy bajai vannak. Nem mintha isten áldása kevesebb volna, az isten adott az idén is terménynevelő időt, mezőinken ezrével legelnek a gulyák, tarlóinkról milliárd számra hordták be az érett szemek bőségétől nehéz kéveket s hegyeink dusan produkálták a nemes szőlőgerezdet — de hát nagyrészt hiában. Óriási verseny foglalja le előlünk a külföldi piacait s a magunk piacain is sujt bennünket; a gabonának kivitel, kereslet hiányában s az idegen termékeknek itthon is, tulajdon piacunkat előzölése folytán ára nincs; bortermelésünket megrongálta némileg a phylloxera, rossz hirbe hozza a borgyártás és borhamisítás; marhatanyésztesünk kivitele elé is sorompót állított az idegen országoknak saját termelésük ovására irányuló önzése.

Ezek a mi mezőgazdaságunk nagy bajai s hozzá a gazdának olesó, méltányos hitele nincsen!

A kongresszus tudja ezt mind, javasol is eléggé okosan mindenféle gyógyszer az igaz, csak hogy sajnos — a mi kormányunk liberális szelleme meg nem bírheti a maga körében az „agráriusok reakcióját“ s így a kongresszus tanácsai bármily jók legyenek, a mi kormányunk által nem fognak követtetni! Ehhez hozzá szoktunk már! Csak azt kérjük untalan: mi lesz mind ebből? Ugy látszik ki kell üríteniünk a hosszú válság keserű poharát fenéig. E tekintetben — fájdalomunkra — nem igen csalódunk!

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

— október hó 8-án.

A legújabb mozgósítási hírek nagyon megingatták a spekulációt, a külföldi bőzék meg nevezetesen azért is megcsappantak, mert a francia választások a köztársaságra nagyon kedvezőtlenül folytak.

A nevezetesebb értékpapírok ármozgalmát a következő táblázat mutatja.

	okt. 1.	okt. 8.
Magyar aranyjár. 4 ^o / _o -os	97.60	96.50
„ papírjárdék	90.55	90.20
„ díjsorsjegyek	119.20	119.—
Tiszai sorsjegyek	121.50	121.—
Magyar hitelbank	284.—	282.—
Első magy. ált. biztosító társaság	3150.—	3150.—
Mag. földh. int. zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	95.50	95.—
Osztrák-magyar bank zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	102.50	101.20
Cs. kir. kör. arany	5.90	5.98
20 frankos arany	9.96	10.02
Német márka	61.50	61.50

Gabona-tőzsde.

A buza üzlet iránya tartósan szilárd maradt. A kínálat nem volt nagy s a vételkedv kedvező. Egyéb gabonanemekben a forgalom nem volt valami terjedelmes, az árak meg nem változtak.

Lapunk zártakor a következő árakat jegyezték:

Buza bántási	76—81 kg.	7.45—8.10
„ tiszavidéki	76—81 „	7.45—8.10
„ pestvidéki	76—81 „	7.35—7.90
„ fejérmegyei	76—81 „	7.45—7.95
„ bácskai	76—81 „	7.40—7.95
„ északmagyarországi	76—81 „	7.05—7.65
rozsa	70—72 „	6.15—6.40
árpa takarmány	60—62 „	5.40—5.85
„ égetni való	62—64 „	6.20—7.30
„ sörfőzdei	64—66 „	7.55—9.—
zab	39—41 „	6.25—6.45
tengeri új bántási	75 „	5.70—5.80
„ másnemű	73 „	5.60—5.65
köles	— „	5.50—5.70
káposzta-repcze	— „	9 ^o / _o —10 ^o / _o
repcze, új	— „	9 ^o / _o —10 ^o / _o

Marhavásár.

Pozsonyi szarvasmarha-vásár, okt. 5. A mai szarvasmarha-vásárra összesen 1334 drb marhát hajtottak föl, köztük 920 drb magyar ökröt, 86 drb tehent, 43 drb bivalyt; 144 drb német ökröt, 4 drb tehent, 5 drb bikát; 128 drb galicziai ökröt. A vásár nagyon látogatott volt és élénken folyt le. Árak: magyar ökr 56—65 frt, német ökr 60—66 frt, galicziai 58—59 frt, legelő marha 48—53 frt, bivaly 40—43 frt métermázsánként.

Bécs okt. 5. A szállítmány 1889 drb, még pedig 739 magyar, 508 galicziai és 642 német faj. A forgalom igen élénk volt. első és középrendű fajták ára 1 firttal emelkedett. Fizettek: magyar ökörért: 57—65 firtot, galicziai ökörért 58—64, német ökörért 56—65, legelő áruért 56—69 firtot.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, okt. 7. Az üzlet élénk. Magyar urasági öreg nehéz 40—41 firtig, fiatal nehéz 43—44 forintig, közép 45—46 frt, könnyű 46—47 frt. Szerbiai nehéz 44—45; átmeneti közép 46—47, átmeneti könnyű 47—48 frt.

KÜLÖNFÉLÉK.

Uj pénz. Franciaországban el van határozva, hogy nikeltől is veretnek pénzt. Eddig Németország, Belgium s a Svájc is e féműből álló pénzzel bírt. A francia 5, 10 és 20 centimes-darabok hasonlítani fognak a belga és német nikelpénzhez nemcsak színben, hanem az egyik oldalon levő nagy számok által is, melyek értékét jelezik. Az együgyű nép közt kezdetben csalódás fog előfordulni; de csakhamar megkülönböztetheti bárki a nikelpénzt a hasonló nagyságú ezüstpénztől és megkülönböztetnek az emberek nálunk is a 10-esektől és 20-asoktól. A nikelfém ugyanis nem fehér, és lekopott állapotban nem vörhenyeges, hanem állandóan szürke, azután könnyű, hangja tompa; csekély gyakorlat után tapintással is megismerhető.

Százéves fennállásának örömmünepét üli meg e hó 18-án Gyertyámos temesmegyei község, melyre Temesvárról is meghívták a testületeket. A község telepítése 1785-ben, II. József császár közvetítése folytán történt s csakhamar dícséretre méltó fejlődésnek indult. Az ünnepély alkalmából emlékérmeket is adnak ki, melyeknek egyik oldalán I. Ferencz József király s a másikon II. József császár mellképe, 1785—1885 s «Gyertyámos község száz éves fennállásának emlékére» körirással lesz látható.

Orosz szép szó rólunk. A szentpétervári «Vjedomszti»-ban egész lelkesült cikk jelent meg «a festői és vig Budapest» ról és a haladó Magyarországról. Dicséri a boldog magyarok költői dalait, sajátzerü hévteli tánczait, nőnek deli szépségét. Magyarország, ugymond, csodás költői legendák, szölv, bor és női szépség hazája. De nemcsak ezekre lehet büszke Magyarország, hanem ama hódításra is, mit az ipar, művészet és tudomány terén tett husz-harmincz év alatt. Van akadémiája, két egyeteme, zeneakadémiája (Liszt igazgatása alatt), gazdag muzeuma, mintaserü állatgyógyintézete; akadémiái épülete valóságos királyi palota s Esterházy-képtáraért megérdemli a magyar Louvre nevet. Szenvedélyes kedvelője zenének, táncznak, költészetnek. El van ragadtatva, ha katoná vagy Erkel darabját hallja, vagy Munkácsy képét nézi. A magyarnak vérmérsékletéről, sajátosságairól, izléséről és hajlamairól legteljesebb fogalmat nyújt az országos kiállítás, mely egészen nemzeti, a magyar ipar és művészet termékeivel, stb. Ritkán lehet az orosz sajtóban melegebb hangot hallani hazánkról, bár az orosz irodalom és sajtó nem egy termékében nyilatkozott eddig is

a magyarok iránti rokonszenv. Oly orosz katonák is, kik ott voltak Világosnál, újabb időben teljes részvétellel irtak a honvéd-világ fegyverlerakásáról.

Milyen telünk lesz? Itt az ősz. Az emberek ilyenkor már találgatni szokták, hogy milyen lesz majd a tél. A szeptemberi szokatlan meleg napok, a tartós szép időjárás, de az egész nyárnak lefolyása az általánosan uralkodó nézet szerint zord tére engednek következtetni. Azt mondják ugyanis, minél enyhébb a tél, annál hidegebb a nyár és minél melegebb a nyár, annál hidegebb a tél, vagy megfordítva, minél szigorubb a tél, annál szebb a nyár, és minél hűvösebb a nyár, annál gyengébb a tél. Az idei nyár elég meleg arra nézve, hogy hideg zord telet várjunk. Amde a dolog nincs egészen így. A tapasztalat, mint azt Hellmann német meteorologus bizonyítja, ellenmond ez általános nézetnek. Sem az egyik tétel, sem a másik így meg nem áll, sőt a mult idők épen az ellenkezőről tanuskodnak.

A két év előtti (1883—84.) nagyon enyhe tél az említett tudóst arra bírta, hogy az 1719 dik évtől az 1884. évig meglevő berlini meteorologiai észlelésekből kikutassa az enyhe telek jellegét. E másfél századnál hosszabb időről való feljegyzésekből az derült ki, hogy amaz általános nézet ellentétben, a mely szerint enyhe telet rendszeren hűvös nyár követ, minél enyhébb valamely tél, annál nagyobb a valószínűség, hogy azt meleg nyár fogja követni. A tavalyi nyár igazolta azt a következtetést, mi Hellmann megint arra bírta, hogy hasonló módon vizsgálja meg az 1719-től lefolyt nyarakat és kutassa: minő beolyással voltak azok a reakjuk következő tél hőmérsékletére.

1719 óta Berlin 52 meleg nyarat élt át, vagyis olyant, a melynek közepes hőmérséklete mind a négy hónapon (juni, július, augusztus, szeptember) vagy csak három keresztül a normalis hőmérsékleten felül volt. Körülbelül 3 évre esik tehát egy meleg nyár, mi semmiképpen sem akarja azt jelenteni, hogy ez bizonyos meghatározott időközökben tér meg-meg vissza; sőt az adatok azt mutatják, hogy inkább csoportosan szoktak fellépni, mert 52 eset közül 31 szer volt két egymásután következő nyár nagyon meleg. A mi a meleg nyarak lefolyását illeti, a reakjuk következő ősze és télre, úgy arra lehet számítani, hogy az öt hónap (október, november, december, január, február) közül három igen enyhe lesz, mely valós műség, a november hónap kivételével, minden egyes hónapra nézve egyaránt áll. Az oly nyár után, a mikor júliusban, augusztusban és szeptemberben igen nagy meleg uralkodik, nagyon valószínű, hogy oly tél következik, a melynek decemberje és februárja meleg lesz, a január hónap ellenben hideg. Az összes eshetőségeket tekintetbe véve, az adatok arról tanuskodnak, hogy meleg nyár után eddig legalább, mindig legkedvesebb két enyhe téli hónap következett.

A multból tehát a jelenre következtetve, az idénre inkább enyhe, mint szigorú telet várhatunk. Hogy a jóslás mennyiben teljesül, azt majd csak jövő év márczius havában fogjuk biztosan megmondhatni.

Zsidó zugirászok. Ma történt, de hány-szor eshetett meg. Mándics Mária, nemes miletcsi nő feljött Budapestre, hogy a kir. táblán 19,134 sz. alatt levő pörös ügyének elintézését megsürgesse. A nő nem ismeri a fővárosban a zörgést, a királyi tábla épületébe is csak utcázó-utczára vezetette magát. Alig néz szét, rögtön megfogja, kikérdezi egy zsidó, s aztán ajánlkozik, hogy majd ír ő folyamodványt az érdekében. A szegény asszony megörült az ajánlatnak. A zsidó elvezette valami irodafélébe, s megírta a folyamodványt. Midőn késsen volt zugirkájával, 15 firtot kért, Mándics Mária rimánkodott, hogy elégedjék meg 10 forinttal, de a zsidó nem tárgtolt, és a nőtl összes pénzét képező 15 firtot kizsarolta. Most a nő nem tud haza menni, mig valahol kölcsön nem kap. Ilyen állapotot teremtenek a zsidók a szabad ipar tárgyát képező zugirászattal még azon épület táján is, a melynek homlokzatára a büszke felirat való: «Justitia regnorum fundamentum».

Bosznia statisztikáját közli a «Serajevski List» legutóbbi száma, a hivatalosan meg-ejtett népszámlálási adatok alapján. E közlés szerint Bosznia és Hercegovinának népsége a következő: Szerajevóban van 26,268 lakos, a szerjevói kerületben: 166,551, a banjalukaiban 265 ezer 456, a biahiban 158,224, a travnikiban 218 ezer 172, a tuzlaiban 313,746 és a mostariban 187,574 s így a két okkupált állam összes lakossága 1,336,091 egyén. Vallásra nézve van görög keleti 571,250, mohamedán 492,710, római kath. 265,788, zsidó 5805, egyéb vallásfelekezetű együttesen 548 egyén van.

Meggyőző ok. «Kedves leányom, te nem mehetsz nőül ehhez a fiatal emberhez. Olyan művész fajta — s ezek mind könyelműek. Ha csak még igazi művész volna! — «De édes atyám ő igazi művész!» — «Nekem mondd ezt? mikor ő rendszeren fizeti lakbérét!»

T Á R C Z A.

Derült mosolyt . . .

Derült mosolyt ha láttok olykor
Végigvonulni ajkamon:
Tudjátok-e, hogy benn szívemben
Milyen sötét a fájdalom?

Vig ezimborák között ha láttok
Pajzánul mint mulatozom:
Tudjátok-e mennyi sóhajnak
Tanúja csöndes otthonom?

Petri Mór.

Dermesztő szél . . .

Dermesztő szél a fákon
Zokogva átrohan.
Hallgatom; óh! de oly bús,
Szomorú hangja van.

A levél sírva válik.
Remegve kérdezem:
E szörnyű pusztuláson
Tavasz vajjon leszen?

De kételkedő szavamra
Egy titkos hang felel:
A tére fikelet jön.
Te esz-e a dő kebel!

Szegényből — halálba.

A nagykányai levéltár aktái között van egy könyv, a melynek külső borítékán szögletes, öreg betűkkel ez a fölrirat olvasható: «Protocolum».

Sok mindenfélét talál ebben a kíváncsi szem. Tele van panaszokkal és ítéletekkel. Ha mást nem is, de azt mindenesetre megtanulhatja belőle a mai nemzedék, hogy nagy földadat volt akkoriban delinquensnek lenni. Mert a mogyorófa bizonyosan otthagya annak a kimondhatatlan részén a — látogatójegyveit.

Van abban a jegyzőkönyvben, a többi közt, egy ítélet, a mely egy leányt nem a legjobb színben örökített meg az utókor számára. Ez pedig szóról-szóra így van bejegyezve:

«Anno 1812 die 26, 9-bris.

Az Helységben járó Patrol, Szekeres Éva leányzót az Putriban Bódogh Istvánnal találván, mind a kettőt behajtotta.

Végződött:

Mint hogy az ollyatén gonosz és mindeniknek botránykozására lévő rossz személyre főképpen és fő vigyázással lenni mind a Papi rend, mind pedig a helybéli Elöljáróknak kötelessége volna, annál fogva Szekeres Éva nyilvános megszegésére ítélt tetten légyen, Bódogh István csavargó és munka kerülő pedig katonának küldetett.

Azok a bírák, a kik ezt az ítéletet hozták háromnegyed század előtt, a nótárius, a ki leírta, a bűnösök, a kiknek lakolniok kellett, mindannyian rég az enyészett karjaiban aluszszák csöndes álmaikat. De a történet, a mely azokkal a színehagyott betűkkel kapcsolatban van, szájról-szájra szállva fennmaradt és ma is él a nép ajkán.

Elmondom annak a legénynek és leánynak a szomorú esetét.

Szekeres Pál uram nevezetes ember volt Nagy-Kányafalván. Mert hát, tetszik tudni, nem volt csekélység abban az időben egy község fejének lenni. Hiszen ha csak egy közönséges kabátot veszünk is, már annak is bizonyos privilégiuma van a többi fölött. Parancsol a szemeknek, füleknek, szárnak, kezeknek és láboknak. És ezek, mint valami rabszolgák, föltétlenül engedelmességek neki. Hát még a fejeknek feje, egy bíró, milyen nagy úr volt az! Még ma is az — egy kicsit.

Tudta ezt jól Szekeres Pál bíró uram és büszke is volt rá nagyon.

De valljuk meg az igazat, nem is íletett meg senkit úgy ezen tisztesség, mint Szekeres uram. Való ugyan, hogy írni, olvasni nem tudott; no de az lett volna még csak szép dolog, hogy ő kelme a betűvel is bajlódjék. Teremtett az Isten minden falunak egy nótáriust, a ki irt is, olvasott is, ha szükséges volt. Hanem aztán a nemesi ár-málisa, meg a birtoka annál jobban imponált. Nem kellett ezekhez segítségnek a betű.

Ezeknek pedig egyikét sem adták potyára.

A dédapja hős kardjával szerezte meg mindkettőt. Még mai napig is ott áll bizonyosságul a falu végén egy nagy gödör. Az egész környéken «lélekvesztő gödörnek» hívják. A területének át-mérője 3, mélysége 15 öl.

Azt tartják róla, hogy Zápolya János és Ferdinánd alatt egy török basa ásatta, a kinek nem volt kevesebb szándéka, mint azt, egy hónap le-

forgása alatt, ellenszegülő magyarok testeivel megtölteni. Hanem az nem sikerült neki; mert egy éjjel a falubeliek váratlanul rajta ütven, úgy szét-zavarták a török basa népét, hogy keresve sem találtak többé egymásra. Ennek a lázadásnak pedig nem volt más a megteremtője, mint néhai Szekeres János uram, a ki is molnár lévén, a «malom alatt» ő terjesztette elő legelőször a haditervet. Innen folyt ez tovább, tovább, úgy hogy a kitűzött napra tudta már mindenki, mi lesz, hogy lesz. Csak a török nem tudta.

Sőt a derék molnár a tulajdon malmát is földőzta. Annak a gula alakú csücsán szökelt föl a jelző tűz.

A gyors és bátor föllépés csunyául megzavarta a törököket, s a nélkül, hogy védelmükre gondoltak volna, mindenki csak menekülni iparkodott.

A szegény molnár aztán ezért a vitéz tettért nemes levelet meg egy szép darab földet kapott. (Ma már nem kell a kutyabőrért ilyen vitézi tettet elkövetni)

Ime, ilyen dicső multra pillantható vissza Szekeres Pál uram.

Azért is nagyon meg volt ő sorsával elégedve, csak az az egy bántotta, hogy fiúgyermekkel nem áldotta meg az Isten. Az első feleségétől egy leánya született, a kit Évának hívtak, szép hajadonná nőtt föl. De mit ért az Szekeres Pálnak, ha fiú nem volt.

Most már ő benne kihalt a Szekeres-familia! Szegény Évának sokat kellett azért a bűneért szenvednie, hogy nadrág helyett szoknyát viselt. Mintha ő tehetett volna róla.

Míg az édes anyja élt, addig csak volt neki pártfogója, vigasztalója; de mikor az elköltözött ez árnyékvilágból boldogabb hazába, akkor borult csak be igazán fölötté az ég.

Az apja újból megházasodott. Az az asszony pedig feleségnek anygal volt, de anyának ördög. Egy személyben anygal és ördög. Egyiket tudta boldogítani, a másikat tudta gyötörni.

Az a ház, a mely Szekeres Pálnak mennyország volt, Évának pokol lett.

Egy házbán üdvösség és kárhozat.

Ketten üldözték most a szegény leányt.

És ő némán tudott tűrni. Nem látta őt sirni senki, nem hallotta panaszkodni senki.

Pedig a mostohája folytonosan leskelődött utána. Ha valakivel beszélt, titkon kihallgatta.

De ő azért soha egy szóval sem ócsárolta a mostoháját. Ha kérdezték tőle:

— Mi bajod Éva, hogy olyan halavány vagy? Egészen közönyösen azt felelte rá:

— Semmi.

— Talán az anyád bánik rosszul veled?

Nem a!

Hanem egyszer mégis meghallott valamit a mostoha. Ő a padláson volt, Éva a ház végét meszelte. Egyszerre csak úgy vette észre, mintha Bódogh István, a béres legény beszélne odalent.

Fület a tázfal lyukára illesztette.

— De sokat is kell neked, Évikám, attól a gonosz mostohától szenvedned! — Szeretsz-e, mondd?

— Egyedül téged Pista. De ne beszélj, mert a falnak füle lehet!

Dehogy gondolták, hogy annak a falnak csakugyan füle volt.

— Adj egy csókot, édes szép virágszálam!

Két ajk összeforrt.

No, majd adok én nektek, gondolta magában az asszony.

Másnap, mikor Pista itatni vezette a lovakat, nagyot esodálkozott azon, hogy a Bogár sántit; körülnézte, mi baja lehet, hát biz a szegény állatnak a hátulsó bal lába meg volt hasítva.

Megszepent egy kicsit. Mit szól majd a gazda? Mióta ő béres, ilyesmi nem történt még soha.

Alig gondolta el mindezt, midőn háta mögött Szekeres uram dörgedelmes hangja ütötte meg a füleit.

— Hej te! semmirekellő gazember, mit csináltál azzal a lóval?

— Megkövetem alásan a gazduramat, én semmit.

— Semmit? . . .

Ezzel a gazda bement az istállóba.

— Hát ez a vasvilla egyik ága mitől véres?

Pista nem szólt rá semmit.

— A legszebb lovatam megplezuroztad. Tüstént kitakarodj a házból, mert az üstöködnél fogva doblak ki. Ne lássalak itt egy minutumig se tovább, mert tudom istenem, nem köszönöd meg, ha én teszem ki a szűrődet.

A szegény Pista hóna alá vette kis batyuját; könnyű volt az, de annál nehezebb a szíve.

A pitvarajtóban szeméi összetalálkoztak az Évával; két könnyeséppel látott bennük rezegni.

Azok a könnyező szemek azt mondták: «Látod, hogy a falnak is füle van!»

Szekeresné örült gonosz művének sikerültén.

De a munka nem volt még befejezve. Evát férjhez kell adni, hogy a házból elpusztuljon.

Láb alatt volt a szegény leány.

Azonban más valami jött közbe.

A mostoha észrevette, hogy Éva esténként kikijár a lányok közé játszani. Eddig pedig, ha küldte sem ment.

Most sem teszi ő azt jókedvből. Más okának kell annak lenni.

Egy este rá is jött a dologra. A lányok bujósdit játszottak. Éva úgy elbujt, hogy aztán kereshette a «humó». De megtalálta azt egy másik nem «humó», a ki nemcsak hogy be nem hunyta a szemét, hanem ugyancsak tágra nyitotta.

A leány nem gyanította, hogy kémkednek utána. Bátran bement a falu végén egy elhagyott gunyhóba . . .

Itt tanyázott az elcsapott béres. De hova is tudott volna menni, mikor se apja, se anyja nem volt, a szíve pedig nem eresztette innen!

Sokáig beszélgették itt együtt. Hisz annyi mondani valójuk volt szegényeknek.

Egyszerre kívülről úgy belökte valaki a rozzant ajtót, mintha a mennykő csapatot volna bele . . .

Szekeres Pál uram állott előttük két esküdt emberrel.

Éva sikoltva ugrott föl a legény mellől.

— Gyalázatosak! — ordított rájuk a bíró. — Majd számolunk holnap, most pedig, te ringyó, előre!

És az a holnap is megvirradt. Csak ezt ne kellett volna annak a szegény leánynak megérnie.

De hej! fölvirradt az ő reá is, mint a többiekre.

Másnap aztán elítélték mind a kettőt.

Pistát megkötözve a katonasághoz szállították, Évának pedig szalmakoszorút tettek a fejére és a templom elé állították.

Ugy állt a bámuló tömeg előtt, mint egy mátyr. Arca nyugodt volt, de halálsápadt.

Itt látták utoljára.

Másnap egy kendőt találtak a «lélekvesztő gödör» szélén. Megismerték, hogy az övé volt.

Két hét múlva pedig ugyanazon a helyen egy huszár csak kőt találtak.

Nemsokára érkezett a falu házához egy körlevél, a melyben az vala írva, hogy Bódogh István megszökött a katonaságtól és a nyomozás elrendeltetik.

Néhány év múlva egy napon rászállott a golya a Szekeres uram házatetejére.

Hozott valamit, a minek a bíró nagyon megörült. Egy kis fiút.

De jaj! az asszonyt hiába várta, hogy mikor kel föl.

Hónapokig nyomta az ágyat, szörnyű kínjai voltak.

— Érzem, hogy meg kell halmom! De addig nem bírok, míg meg nem gyónok. Nem a papnak, kendnek akarok meggyónni édes jó uram. Üljön ide az ágyamhoz. Így . . . szegény Éva! ártatlanul halt meg . . . Ennek a fiúnak pedig — bocsáss meg az Isten — te is megbocsátasz, úgy-e? — ennek a fiúnak nem Szekeres az igazi neve, hanem . . . hanem . . .

Leroskadtt a vánkósára és — meghalt.

Szekeres Pál uram pedig ököllel verte a fejét . . . És azóta megszünt büszke ember lenni.

Calamus.

Gödöllői nóta.

Hagyma földön, büzlő úton megy a lány,
Honyady ör izeg-mozog a karján,
Amint mennek, mendegélnek, izegspiezig nyól
Hagyma között az árnyékban félve meglapól.

Záli lükköm, jaj be régen kísérlek,
Új le mellém, mert biz Isten megcsipelek;
A Zálka nagyot ordít, ámde nem piról,
Fülit farkát hegyezi az izegspiezig nyól.

A hagymaszál bizalmasan íntegget,
Sábesz csillag kriminál fényt hintegget,
Honyady ör freilein Záli tournourjéhez nyól,
Csattan a csók, de már erre nagyot kóp a nyól.

HUMOR.

A német elem. Olvasta már kérem, hogy mit ír a Nája-fráje-Pressze? — Nem. Hát mit ír? — Azt írja, hogy a németek adták mindig a magyaroknak a föntartó elemet. Vajjon mi lehet az a föntartó elem? — Mi? Hát a — hő-zentráger.

Egyéni fölfogás. — Uram! ön a tyukszememre há-gott, kérem a lakezimét. — Kérem, nagyon szívesen, én tyukszemvágó vagyok és ha tetszik, mindjárt velem jöhet.

Lakás-nézéskor. — Aztán nincs valami veszedelem ebben a házbán? Nem lakik itt valami zenész? — Dehogyan lakik. — Vagy nincsen valakinek valami nagy kutyája, melyik megveszhet? — Dehogyan van; hanem a kerületi adó-végrehajtó, a bizony amott lakik ni, kérem alásan.